

Haití, el mig any d'Arístide

Jean Bertrand Arístide és la nova esperança d'un país que no es resigna a continuar sota mínims. Una esperança que en mig any comença a topar amb els primers obstacles.

A darrera hora de la vesprada la Plaça dels Herois de Port-au-Prince es converteix en un improvisat campus universitari. Mica en mica tot el parc situat al costat del Palau Nacional va omplint-se d'estudiants que arriben amb els apunts sota el braç i comencen a passejar repetint a mitja veu la lliçó. Mentre hi hagi claror hauran de compartir la Plaça amb les pilotes de futbol i les bicicletes, més tard tots s'aniran aplegant sota els quatre fanals de demà. D'aquesta Plaça han de sortir els futurs tècnics electrònics, mestres, comptables i administratius d'Haití.

A Haití res és fàcil. Cada haitià —segons les estadístiques— viu amb menys de tres-cents dòlars per any. D'Haití se'n parla perquè és un dels països del món amb un índex més alt de sida. La mitjana de vida dels haitians no arriba als cinquanta anys. La història ha estat adversa a la primera república negra del món. Fa dos-cents anys que Haití es va independitzar de Napoleó però els entrebancs no li han faltat. Els Duvalier, van ser la darrera pedra que els haitians van aconseguir traure's del coll. Malgrat tot han hagut de viure cinc anys més de violència des que *Baby Doc* va fugir i va deixar el país en mans dels *tontons-macoutes*.

Jean Bertrand Arístide és des de primers d'any la nova esperança d'un país que no es resigna a seguir sota mínims. De la mateixa manera que el *Père* Arístide va resoldre els problemes de tothom a les

bidonvilles (els barris més pobres de Port-au-Prince), ara tothom confia en ell.

La gent salta, canta i crida quan veuen aquest home petitó que darrera de les ulleres fumades no estalvia somriures i salutacions als que l'acamen amb l'afectiu diminutiu de *Titid, titid...*

Arístide va arribar a la presidència d'Haiti després d'unes eleccions on semblava que la disputa havia de ser una altra vegada entre el candidat de l'oligarquia local i l'escollit i apadrinat pels Estats Units. Semblava que havia de continuar la ja llarga lluita entre els lleials i propers al depositat Jean-Claude Duvalier, *Baby Doc*, i aquells que defensaven un canvi però sense acabar de trobar el líder que tingués el recolzament del poble haitià.

L'anunci de Jean-Bertrand Arístide que es presentava a les eleccions per la presidència va ser un colp de confiança a la proposta electoral. La població va córrer a normalitzar la seva situació legal per poder votar. La xifra del cens es disparà des d'un número ínfim a un 86% dels ciutadans en condicions de votar. Una vegada fet el recompte *Titid* va aconseguir el 70% dels vots.

Arístide no havia de plantejar-se grans campanyes electorals pel Front Nacional pel Canvi i la Democràcia (FNCD). Els més pobres, ja coneixien des de feia temps la manera de fer del candidat. El currículum d'Arístide és extens i per a alguns polèmic; sacerdot catòlic i cap de l'Església Popular Haitiana,

va ser expulsat l'any 1988 de l'orde dels salesians. El Vaticà encara té pendent resoldre si el suspèn *a divinis*. Mai havia tingut pèls a la llengua per a criticar el règim dictatorial de Baby Doc. Per aquesta raó és fàcil d'entendre que hagi estat centre de

vuit atemptats. El més sonat va patir-lo l'onze de setembre del 1988 quan un grup de desconeguts va incendiar la seva església i van morir tretze persones.

Tots els observadors que van seguir el procés electoral i aquells que van assistir a la

presa de possessió d'Arístide, a primers de febrer, van coincidir que es tancanva una violenta etapa de transició de cinc anys precedida per tres dècades de dictadura *duvalierista*.

El primer discurs oficial no va deixar cap dubte sobre els passos del nou govern. A l'entorn de les paraules "Transparència, Justícia i Participació" s'han de moure les línies bàsiques de la seva actuació. Aquestes tres paraules han passat a ser la consigna de totes les actuacions governamentals.

Per a no quedar-se només en bones paraules, Arístide ha iniciat una profunda reestructuració de l'Estat Major de les Forces Armades que va començar amb la destitució de nou oficials superiors.

INVESTIDURA

La presa de possessió del nou president va tenir d'altres sorpreses per als assistents. Arístide va rebre la banda presidencial de mans d'una camperola haitiana. La dona, una àvia, havia entrat moments abans a la sala de sessions del Palau Nacional amb una cistella de fruites tropicals damunt del cap. Amb pas decidit va travessar el saló acompanyada de quatre infants abandonats pels seus pares i ara integrats a "fmni se la via" (La família és la vida), organització tutelar humanitària creada pel mateix Arístide l'any 1986. En nom del poble haitià va investir el nou president.

Els jardins del Palau eren envaïts per una multitud que per la ràdio seguia els esdeveniments i acompanyaven la comitiva presidencial on anés: l'assemblea, la Catedral, la Casa de Govern... Des d'aleshores Arístide s'ha trobat acompanyat en qualsevol acte oficial que ha realitzat. La gent és feliç fent costat a Arístide. D'alguna manera la

gent es fa responsable de la seguretat del president.

Patrick, un jove de 23 anys, diu que "tothom té clar que hi ha un doble compromís, mentre Arístide es juga la vida representant el poble al capdavant del país, tothom accepta fer-li d'escut protector".

Mentre Arístide ha promès justícia i ha anunciat que no s'oblidaran els crims comesos durant la dictadura de Duvalier, alguns sectors de l'actual Parlament haitià proposen que es segueixi l'exemple d'alguns països llatinoamericans i s'oblidin causes pendents mitjançant una amnistia.

Els entrebancs al govern d'Arístide se li han anat multiplicant aquesta primavera. Des de l'oposició ha estat acusat d'anar configurant un poder autocràtic. Arístide ha iniciat les seves reformes a partir d'una nova llei que autoritza a l'executiu a fer totes les reformes que consideri necessàries dins l'administració pública i dins de la magistratura. Malgrat que inicialment el Parlament dóna el vist-i-plau a aquesta concessió temporal, posteriorment, han estat criticades durament algunes destitucions i nomenaments fets sense comptar amb el legislatiu.

La investidura dels nous jutges de la cort de cassació ha estat especialment contestada. El govern justifica que té carta blanca i que així pot fer els canvis que permetin acabar amb la gran corrupció que hi ha a tots els nivells de l'administració. En el cas de la justícia l'objectiu és trobar als jutges que no vulguin oblidar les nombroses causes pendents i expedients oberts contra personatges significatius del país. Arístide s'ha proposat que el poble retorni la confiança als seus mandataris i per aconseguir-ho vol refer tota l'estructura dels poders públics.

Oriol Ferran

